

Unga lagöverträdare

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008. De behandlade yrkandena rör unga lagöverträdare och tar bl.a. upp frågor om brottsförebyggande arbete, påföljder och gallring av uppgifter i belastningsregistret.

Utskottet föreslår att samtliga motioner avslås.

I ärendet finns åtta reservationer (s, v, mp) och ett särskilt yttrande (s, v, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Brottsförebyggande arbete	6
Kontaktpoliser	7
Handläggning av ungdomsbrottsutredningar m.m.	8
Påföljder för unga lagöverträdare m.m.	10
Översyn av häktningsförfarandet	11
Gallring i belastningsregistret	12
Insatser mot narkotika	14
Åtgärder mot klotter	15
Medling	16
Offentligt biträde	17
Reservationer	19
1. Brottsförebyggande arbete, punkt 1 (s, v, mp)	19
2. Kontaktpoliser, punkt 2 (s)	19
3. Uppföljning av reformen rörande unga lagöverträdare, punkt 4 (s, v, mp)	20
4. Översyn av häktningsförfarandet, punkt 6 (s, v, mp)	21
5. Gallring av åtalsunderlåtelse för personer mellan 18 och 21 år, punkt 8 (s, v, mp)	21
6. Utredning om tidigare gallring av samtliga uppgifter om unga lagöverträdare, punkt 9 (s, v, mp)	22
7. Insatser mot narkotika, punkt 10 (s)	22
8. Offentligt biträde, punkt 13 (s, v, mp)	23
Särskilt yttrande	24
Insatser mot narkotika, punkt 10 (s, v, mp)	24
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Brottsförebyggande arbete**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju379 yrkandena 1 och 3.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. **Kontaktpoliser**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju379 yrkande 4.

Reservation 2 (s)

3. **Handläggning av ungdomsbrottsutredningar m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju300 och 2008/09:Ju381 yrkande 1.

4. **Uppföljning av reformen rörande unga lagöverträdare**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju379 yrkande 5.

Reservation 3 (s, v, mp)

5. **Huvudansvaret för eftervården av dömda till sluten ungdomsvård**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju381 yrkande 2.

6. **Översyn av häktningsförfarandet**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju269.

Reservation 4 (s, v, mp)

7. **Gallring av ungdomstjänst**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju208.

8. **Gallring av åtalsunderlåtelse för personer mellan 18 och 21 år**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju379 yrkande 10.

Reservation 5 (s, v, mp)

9. **Utredning om tidigare gallring av samtliga uppgifter om unga lagöveträdare**

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju379 yrkandena 11 och 13.

Reservation 6 (s, v, mp)

10. **Insatser mot narkotika**

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju379 yrkande 15 och 2008/09:Ju380 yrkande 1.

Reservation 7 (s)

11. Åtgärder mot klotter

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ju305, 2008/09:Ju311 och 2008/09:Ju453.

12. Medling

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju381 yrkande 3.

13. Offentligt biträde

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ju379 yrkande 9.

Reservation 8 (s, v, mp)

Stockholm den 10 mars 2009

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s), Johan Pehrson (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Otto von Arnold (kd), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden som rör unga lagöverträdare och som har väckts under den allmänna motionstiden 2008.

Utskottets överväganden

Brottsförebyggande arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om brottsförebyggande arbete och samverkan.

Jämför reservation 1 (s, v, mp).

Motion

I motion Ju379 (s) yrkande 1 betonas vikten av att brottsförebyggande åtgärder vidtas tidigt. Motionärerna anför vidare (yrkande 3) att det är viktigt att polisen utvecklar metoder för att arbeta förebyggande mot ungdomsbrottslighet och att den samverkar med lokalsamhället.

Bakgrund

I budgetpropositionen för 2009 (2008/09:1 utg.omr. 4 s. 11 f.) anger regeringen att särskilda prioriteringar inom rättsväsendet även fortsättningsvis kommer att riktas mot bl.a. ungdomsbrottslighet. Regeringen anför att en trygg uppväxt är den mest effektiva brottsförebyggande insatsen och att föräldrar har ett huvudansvar för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar, men att även skolan har en viktig roll genom att ge barn och ungdomar en god värdegrund. Ett bra samarbete mellan skola, polis och andra aktörer på det lokala planet förebygger brott. Regeringen anför vidare att genom tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten motverkas allvarlig brottslighet i framtiden.

Utskottet behandlade motioner liknande de nu aktuella våren 2008 i *betänkande 2007/08:JuU16 Unga lagöverträdare* och hänvisar till detta för en redogörelse för vilket arbete som bedrivs eller nyligen har bedrivits på området (s. 5 f). Utskottet beskrev bl.a. att Åklagarmyndigheten i årsredovisningen för 2007 hade redovisat ett uppdrag som gällde att skapa en ordning för förstärkt samverkan på lokal nivå mellan rättsväsendets myndigheter och socialtjänsten i frågor som rör handläggningen av mål avseende unga lagöverträdare. Åklagarmyndighetens bedömning var att de lokala insatserna lett till en förbättrad samverkan mellan myndigheterna. I sitt ställningstagande anförde utskottet bl.a. att Åklagarmyndighetens uppdrag kunde förväntas leda till en förbättrad samverkan mellan myndigheterna. Motionerna avstyrktes.

Av Rikspolisstyrelsens årsredovisning för 2007 framgår att det på rikspolischefens uppdrag har gjorts en genomlysning av samverkan mellan kommuner och polisen. Uppdraget är redovisat som en handlingsplan. Sam-

manfattningsvis föreslås att samverkan ska ha sin utgångspunkt i underrättelseinhämtning av polisen och respektive kommun, skapandet av en gemensam lägesbild, en strategisk överenskommelse på grundval av den gemensamma lägesbilden och uppföljning av genomförda åtgärder. Samverkan mellan kommuner och polisen kommer att utvecklas framöver och prövas inom ramen för den brottsförebyggande strategi som Rikspolisstyrelsen tagit fram i samarbete med polismyndigheterna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt med tidiga brottsförebyggande insatser och en fungerande samverkan. Utskottet konstaterar att ett arbete pågår för att förbättra samverkan mellan kommuner och polisen. Något initiativ från riksdagens sida bör enligt utskottet inte tas med anledning av motion Ju379 yrkandena 1 och 3. Motionen bör därför avslås i dessa delar.

Kontaktpoliser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kontaktpoliser ska etableras i skolorna.

Jämför reservation 2 (s).

Motion

I motion Ju379 (s) yrkande 4 anføres att regeringen bör anstränga sig mer för att etablera kontaktpoliser i skolan. Motionärerna anger att dessa ska arbeta såväl brottsförebyggande som med att i efterhand utreda incidenter och händelser som inträffat i och kring skolan.

Bakgrund

Utskottet behandlade motioner liknande den nu aktuella våren 2008 (bet. 2007/08:JuU16 s. 7 f.). Utskottet anförde att det i likhet med motionärerna ansåg att det är viktigt med en synlig och närvarande polis för att förebygga brottslighet bland ungdomar. Utskottet anförde vidare att detta möjliggörs genom regeringens mål om 20 000 poliser till år 2010. Utskottet konstaterade vidare, när det gäller kontaktpoliser i skolorna, att det framgick av Rikspolisstyrelsens redovisning att samtliga polismyndigheter i dag samarbetar med grund- och gymnasieskolor runtom i landet. Den lokala problembilden och därmed även behoven av kontaktpoliser kan

dock variera mellan länen och skolorna, varför det är polismyndigheternas ansvar att organisera arbetet så att resurserna fördelas dit de bäst behövs. Utskottet ansåg att motionerna borde avslås.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att det är viktigt med en synlig och närvarande polis för att förebygga brottslighet bland ungdomar. Detta möjliggörs genom regeringens mål om 20 000 poliser till år 2010 och det arbete som framför allt områdespoliserna utför. Utskottet vidhåller även att den lokala problembilden och därmed även behoven av kontaktpoliser kan variera mellan länen och skolorna, varför det är polismyndigheternas ansvar att organisera arbetet så att resurserna fördelas dit de bäst behövs. Riksdagen bör därför avslå motion Ju379 yrkande 4.

Handläggning av ungdomsbrottsutredningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om en översyn av formerna för utredning och lagföring av ungdomsbrottslingar och om särskilda ungdomsdomstolar.

Motioner

I motion Ju300 (m) efterfrågas en översyn av formerna för utredning och lagföring av ungdomsbrottslingar. Motionärerna pekar på vikten av att samhällets reaktion när unga människor begår brott är snabb, tydlig och konsekvent. I motion Ju381 (kd) yrkande 1 efterfrågas särskilda ungdomsdomstolar. Motionären anför att det är viktigt med specialutbildad personal genom hela kedjan då ungdomsmål behandlas. Särskilda ungdomsrotlar bör inrättas inom åklagarväsendet och särskild kompetens bör finnas hos de domare som handlägger dessa mål.

Bakgrund

Enligt 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) ska en förundersökning mot den som är under 18 år bedrivas med särskild skyndsamhet, om det gäller ett brott varpå fängelse kan följa. Förundersökningen ska då som huvudregel vara avslutad och beslut i åtalsfrågan ha fattats så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke.

Förundersökning rörande den som inte har fyllt 18 år ska normalt ledas av polis eller åklagare som med avseende på intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare är särskilt lämplig (2 § LUL).

Enligt 25 § första stycket LUL ska mål i tingsrätt och hovrätt mot den som inte har fyllt 21 år, om det inte möter hinder, handläggas av lagfarna domare som särskilt har utsetts av domstolen att handlägga sådana mål. Detsamma ska gälla i fråga om nämndemän som anlitas för tjänstgöring i sådana mål. Av andra stycket framgår att i mål som rör brott på vilket endast böter kan följa får andra än dem som avses i första stycket anlitas.

Vidare framgår av 4 § förordningen (1994:1763) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare att mål som ska handläggas av domare som avses i 25 § LUL i tingsrätt och hovrätt ska fördelas på en eller flera särskilda ungdomsrotlar. Detta gäller dock inte vid de hovrätter och de mindre tingsrätter där det skulle vara olägenheter med att inrätta särskilda ungdomsrotlar.

Utskottet har behandlat motioner liknande de nu aktuella tidigare, senast våren 2008 (bet. 2007/08:JuU16 s. 9 f.). Utskottet underströk vikten av att kravet på särskild skyndsamhet som uppställs i förundersökningar mot den som är under 18 år och i brottsutredningar som berör unga målsägande upprätthålls. Utskottet ansåg dock inte att det fanns anledning till ett initiativ från riksdagens sida.

Regeringen tillsatte den 24 april 2008 en särskild utredare som ska analysera om det finns behov av särskilda åtgärder för vissa måltyper i organisatoriskt eller processuellt hänseende i syfte att åstadkomma särskild snabbhet eller särskild kompetens i domstolsförfarandet (dir 2008:49). Frågan om handläggning av mål med unga lagöverträdare berörs i direktiven. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2009. Enligt uppgift från Justitiedepartementet planeras det också en allmän översyn av påföljdssystemet.

Rikspolisstyrelsen har i inspektionsrapport 2009:2, Polisens hantering av ungdomsverksamhet, konstaterat att polismyndigheterna har stora svårigheter att hålla de lagstadgade tidsfristerna när det gäller unga lagöverträdare. Vid inspektionerna har man bl.a. observerat att brottsmisstanke inte alltid delges så snart det är möjligt. På så sätt undviker man att tidsfristen börjar löpa i ärendet. I inspektionsrapporten föreslås att samtliga polismyndigheter inventerar sin ungdomsverksamhet och utvecklar rutiner så att tidsfristerna kan hållas. Rapporten hanteras för närvarande inom Rikspolisstyrelsen.

Av Åklagarmyndighetens årsredovisning för 2007 (s. 39) framgår att 40 åklagare under året genomgått en särskild utbildning för ungdomsåklagare, vilket innebär att vid utgången av 2007 hade 100 åklagare sedan 2005 tagit del av denna utbildning. Förutom 139 särskilt utsedda ungdomsåklagare finns en samordnande ungdomsåklagare vid varje åklagarkammare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill på nytt understryka vikten av att kravet på särskild skyndsamhet som uppställs i förundersökningar mot den som är under 18 år upprätthålls. Utskottet noterar också att en utredning ser över, bl.a. när det gäller

unga lagöverträdare, om det finns behov av särskild snabbhet eller särskild kompetens i domstolsförfarandet. Vidare konstaterar utskottet att det på åklagarsidan finns särskilt utsedda ungdomsåklagare och att många domstolar har särskilda ungdomsrotlar. Mot bakgrund av det anförda anser utskottet att något initiativ från riksdagens sida inte är nödvändigt med anledning av motionerna Ju300 och Ju381 yrkande 1. Riksdagen bör därför avslå motionerna.

Påföljder för unga lagöverträdare m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om en uppföljning av reformen rörande unga lagöverträdare och om att Statens institutionsstyrelse ska ges huvudansvaret för eftervården för den som dömts till sluten ungdomsvård.

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju379 (s) yrkande 5 efterfrågas en uppföljning av reformen rörande unga lagöverträdare. I motion Ju381 (kd) yrkande 2 föreslås att Statens institutionsstyrelse ska ges huvudansvaret för eftervården för den som dömts till sluten ungdomsvård.

Bakgrund

Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i regleringsbrevet för 2008 i uppdrag att påbörja ett arbete för att kunna genomföra ett uppdrag om att följa upp och utvärdera reformen om ingripanden mot unga lagöverträdare som trädde i kraft den 1 januari 2007. I första hand ska arbetet ta sikte på domstolarnas tillämpning av de ändrade bestämmelserna om påföljder för unga lagöverträdare. Regeringen har därefter i regleringsbrevet för budgetåret 2009 givit Brå i uppdrag att fortsätta det arbete som inleddes 2008. Vidare fick Institutet för utveckling av metoder i socialt arbete (IMS) i Socialstyrelsens regleringsbrev för budgetåret 2007 i uppdrag att sammanställa tillgänglig kunskap om verkningsfulla metoder när det gäller socialtjänstens arbete med unga lagöverträdare inom ramen för påföljderna ungdomsvård och ungdomstjänst samt insatsen särskilt kvalificerad kontaktperson. IMS redovisade detta uppdrag till Socialdepartementet hösten 2008. I redovisningen, Insatser för unga lagöverträdare – En systematisk sammanställning av översikter om effekter på återfall i kriminalitet, anför IMS, vad beträffar påföljden ungdomstjänst, att det i dagsläget saknas systematiska översikter och att det på grundval av det resultat som trots allt finns inte är möjligt att säga om ungdomstjänst har effekter på återfall i brott. Vad

beträffar påföljden ungdomsvård anför IMS att de behandlingsinriktningar som mest konsekvent har en positiv effekt på återfall i brott är familjebaserade insatser som fokuserar på att förbättra familjefunktion och föräldraskap samt insatser med kognitiv beteendeterapeutisk inriktning som syftar till att förändra ungdomars sätt att tänka, känna och handla.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet finns det planer på en allmän översyn av påföljdssystemet.

Från Regeringskansliet har vidare inhämtats att det för närvarande pågår ett arbete med en promemoria som bl.a. behandlar förbättrad utslussning från slutna ungdomsvård. Avsikten är att promemorian ska remissbehandlas under våren 2009.

Utskottets ställningstagande

Brå har ett pågående uppdrag att följa upp reformen rörande unga lagöverträdare. Mot denna bakgrund anser utskottet yrkandet tillgodosett och att något ytterligare initiativ inte behöver tas från riksdagens sida. Motion Ju379 yrkande 5 bör därför avslås.

Enligt vad utskottet inhämtat från Justitiedepartementet föreligger det i dag vissa otydligheter i ansvarsfördelningen mellan Statens institutionsstyrelse och kommunerna när det gäller verkställigheten av slutna ungdomsvård. Ett arbete, som även avser hur utslussningen kan förbättras, pågår för att råda bot på dessa otydligheter. Utskottet välkomnar detta arbete som bl.a. torde leda till att vårdkedjan hålls ihop bättre än vad som i dag är fallet och att vården ges en högre och jämnare kvalitet. Utredningen och den efterföljande beredningen bör dock inte föregripas. Riksdagen bör avslå motion Ju381 yrkande 2.

Översyn av häktningsförfarandet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om översyn av häktningsreglerna när det gäller personer under 18 år.

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Motion

I motion Ju269 (s) begärs en översyn av häktningsreglerna när det gäller personer under 18 år.

Bakgrund

Enligt 23 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare får den som är under 18 år häktas endast om det finns synnerliga skäl. Av 3 § lagen (1976:371) om behandling av häktade och anhållna följder att förvaringen och den gemensamma vistelsen bör utformas så att häktade, särskilt de som är under 21 år, inte utsätts för olämpligt inflytande av andra häktade. Häktesutredningen föreslår i sitt betänkande, SOU 2006:17 Ny häkteslag, bl.a. att den som är under 21 år inte bör placeras eller vistas med intagna över 21 år om det inte kan anses vara till hans eller hennes bästa. Detta gäller särskilt intagna under 18 år. Betänkandet bereds inom Regeringskansliet och en proposition som även innefattar andra kriminalvårdsfrågor planeras till maj 2009.

Utskottets ställningstagande

Enligt Statsrådsberedningens propositionsförteckning för innevarande riksmöte avser regeringen att i maj månad lämna en proposition till riksdagen som bl.a. innefattar ändringar i häktningsreglerna. Mot bakgrund av det anförda får motion Ju269 anses åtminstone delvis tillgodosedd. Riksdagen bör därför avslå motionen.

Gallring i belastningsregistret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår fyra motionsyrkanden om en översyn av gallringstiderna och om förkortade gallringstider i belastningsregistret när det gäller unga lagöverträdare.

Jämför reservation 5 (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju208 (m) föreslås att gallringstiden i belastningsregister för ungdomstjänst bör vara fem år, dvs. densamma som för böter. I motion Ju379 (s) yrkande 10 begärs att gallringstiden beträffande åtalsunderlåtelse bör vara fem år för dem mellan 18 och 21 år. I motion Ju379 yrkande 11 anfördes att gallringstiden är för lång när det gäller ungdomstjänst. I Ju379 yrkande 13 begärs att frågan om tidigare gallring av samtliga uppgifter i belastningsregistret som rör unga lagöverträdare bör utredas.

Bakgrund

Enligt 17 § 9 lagen (1998:620) om belastningsregister ska böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot. Av punkt 5 i samma lagrum framgår att ungdomstjänst gallras tio år efter domen eller beslutet.

Enligt 17 § 11 ska åklagares beslut att inte åtala en person för brott om han eller hon var under 18 år vid tidpunkten för brottet gallras tre år efter beslutet. Av punkt 12 i samma lagrum framgår att åklagares beslut att inte åtala för brott i andra fall än som avses i punkt 11 gallras tio år efter beslutet. Lagrummet har denna lydelse sedan den 1 april 2008 (prop. 2007/08:31, bet. 2007/08:JuU4, rskr. 2007/08:128). Dessförinnan gallrades åklagares beslut att inte åtala för brott, utan undantag, efter tio år.

Utskottet behandlade i *betänkande 2007/08:JuU4 Ändrade regler om gallring av åtalsunderlåtelse* bl.a. motionsyrkanden om att gallringsreglerna avseende samtliga uppgifter i belastningsregistret bör utredas och att gallringstiden beträffande åtalsunderlåtelse bör vara fem år för dem mellan 18 och 21 år. Utskottet delade regeringens bedömning att de tröskeeffekter som uppkommer beträffande gruppen 18 till 21 år inte var så allvarliga att den i propositionen föreslagna förkortade gallringstiden för gruppen under 18 år inte borde genomföras. Motionsyrkandet avstyrktes därför. Även motionsyrkandet om att gallringsreglerna avseende samtliga uppgifter i belastningsregistret bör utredas avstyrktes.

Av förarbetena som föregick införandet av påföljden ungdomstjänst (prop. 2005/06:165) framgår följande när det gäller gallring av uppgifter ur belastningsregistret (s. 81).

Normalt gallras uppgifter ur belastningsregistret efter tio år. Uppgifter om böter gallras dock redan efter fem år. Utredningen har föreslagit att uppgift om ungdomstjänst skall gallras tio år efter domen eller beslutet. Detta har inte ifrågasatts av remissinstanserna. Tio år är också den gallringstid som i dag gäller när ungdomstjänst förenats med överlämnande till vård inom socialtjänsten. Ungdomstjänst kommer att kunna dömas ut för betydligt allvarligare brott än sådana som bestraffas med böter. Regeringen föreslår därför att en uppgift om ungdomstjänst skall gallras ur belastningsregistret tio år efter domen eller beslutet.

Från Regeringskansliet har inhämtats att det för närvarande pågår ett arbete med en promemoria som bl.a. behandlar frågan om gallring av uppgifter i belastningsregistret för unga lagöverträdare. Avsikten är att promemorian ska remissbehandlas under våren 2009.

Utskottets ställningstagande

Frågan om gallring av uppgifter i belastningsregistret för unga lagöverträdare utreds för närvarande i Regeringskansliet. Utredningen och den efterföljande beredningen bör inte föregripas, varför riksdagen bör avslå motion Ju208 och motion Ju379 yrkandena 10, 11 och 13.

Insatser mot narkotika

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om insatser mot narkotika på Internet och om drogtester på barn under 15 år.

Jämför reservation 7 (s) och särskilt yttrande (s, v, mp).

Motioner

I motion Ju379 (s) yrkande 15 begärs skärpta insatser mot försäljning av narkotika på Internet. I motion Ju380 (kd) yrkande 1 begärs att drogtester ska tillåtas på barn under 15 år.

Bakgrund

Utskottet har behandlat motioner liknande de nu aktuella tidigare, senast våren 2008 (bet. 2007/08:JuU16 s. 14 f.). Utskottet konstaterade då att polisen har utvecklat arbetsmetoder för narkotikabekämpning på Internet och att Rikskriminalpolisen har inrättat en särskild enhet som arbetar med narkotikaspaning på Internet. Vidare kontrollerar tullen kontinuerligt internationella postförsändelser. Utskottet såg mot denna bakgrund inte skäl till ett initiativ från riksdagens sida. När det gäller drogtester på barn under 15 år anförde utskottet att det såg positivt på regeringens beslut om direktiv till en utredning med bl.a. uppdrag att lämna förslag som innebär att de brottsutredande myndigheterna med tvång får drogtesta barn under 15 år som misstänks vara drogpåverkade. Utredningen och den efterföljande beredningen borde dock inte föregripas.

Barnbrottsutredningen föreslår i sitt nyligen avlämnade betänkande Barn som misstänks för brott (SOU 2008:111) vissa ändringar i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare som möjliggör kroppsbesiktning av barn under 15 år. Utredningen föreslår bl.a. att kroppsbesiktning i form av drogtest ska kunna företas om barnet kan misstänkas för att olovligen ha brukat narkotika och om åtgärden är av synnerlig vikt för att socialtjänsten ska kunna avgöra behovet av insatser. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Remisstiden går ut den 20 mars 2009.

Från Justitiedepartementet har inhämtats att polisens brottsspaning på Internet det senaste året har utvecklats till att bli en linjeverksamhet där alla polismyndigheter nu i varierande omfattning har egen kompetens för detta. Bland de olika brottstyper som omfattas utgör ungdomsrelaterade narkotikabrott en betydande del. Rikskriminalpolisens IT-brottssektion har en särskild grupp som bl.a. har rollen att vara polisens nationella spetskompetens i dessa frågor. Kvalificerat stöd till polismyndigheterna och nationellt ansvar för metodutveckling är viktiga uppgifter för gruppen.

Vidare har Europol givits i uppdrag att skapa och förvalta en gemensam plattform mot IT-brottslighet. Syftet är att medlemsstaterna ska rapportera in IT-relaterad brottslighet till den europeiska plattformen så att pågående utredningar i olika medlemsstater kan kopplas samman.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att polisen har utvecklat arbetsmetoder för brottsspaning på Internet inriktade på bl.a. narkotikabrott. Utskottet noterar vidare att Europol har fått i uppdrag att skapa och förvalta en gemensam plattform mot IT-brottslighet. Något initiativ härutöver är inte påkallat från riksdagens sida. Motion Ju379 yrkande 15 bör därför avslås av riksdagen.

I motion Ju380 yrkande 1 efterfrågas att drogtester ska tillåtas på barn under 15 år. Den aktuella frågeställningen behandlas av Barnbrottsutredningen i dess nyligen avlämnade betänkande. Beredningen av betänkandet bör inte föregripas varför motionen bör avslås.

Åtgärder mot klotter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om åldersgräns vid inköp av klotterutrustning, om samhällstjänst i form av klottersanering och om att Sveriges insatser mot klotter ska utvärderas samt att exempel på andra länders lagstiftning respektive insatser på området ska inhämtas.

Motioner

I motion Ju453 (kd) begärs att en åldersgräns införs för inköp av utrustning som klottrare använder. I motion Ju311 (m) begärs att klottrare ska ges samhällstjänst i form av klottersanering. I motion Ju305 (fp) begärs att Sveriges insatser mot klotter utvärderas och att exempel inhämtas på andra länders lagstiftning respektive insatser på området.

Bakgrund

Utskottet behandlade motioner om en åldersgräns våren 2008 (bet. 2007/08: JuU16 s. 12 f.). Utskottet ansåg, mot bakgrund av det brottsförebyggande arbete med fokus på skadegörelsebrott som bedrivs bl.a. genom Rikspolisstyrelsens mängdbrottsprojekt, att det inte för närvarande var berett att ta ett initiativ i frågan.

Från Rikspolisstyrelsen har inhämtats att det s.k. mängdbrottsprojektet som bedrevs på uppdrag av regeringen och som bl.a. innefattar brottstypen skadegörelse nu är avslutat. De metoder för det brottsförebyggande arbetet som togs fram i projektet har implementerats och arbetet mot bl.a. skadegörelse pågår kontinuerligt.

Samhällstjänst enligt 27 kap. 2 a § respektive 28 kap. 2 a § brottsbalken är inte begränsad till arbete av visst slag, och kan därmed i och för sig avse klottersanering. Det är kriminalvården som beslutar om samhällstjänstens innehåll. Domstolen tar inte ställning i denna fråga. Motsvarande gäller ungdomstjänst (32 kap. 2 § brottsbalken), dock att det då är socialnämnden som bestämmer det närmare innehållet i ungdomstjänsten.

Vidare kan villkorlig dom eller skyddstillsyn förenas med en föreskrift om att den dömda ska biträda den skadelidande med visst arbete som syftar till att avhjälpa eller begränsa skadan, om skada på egendom uppkommit genom brottet och det bedöms vara ägnat att främja den dömdes anpassning i samhället. En motsvarande föreskrift kan ges även vid ungdomsvård (32 kap. 1 § femte stycket brottsbalken).

Utskottets ställningstagande

Erfarenheterna från Rikspolisstyrelsens mängdbrottsprojekt har implementerats och ett arbete mot skadegörelse pågår kontinuerligt. Utskottet vidhåller därför att något initiativ inte bör tas i fråga om att införa en åldersgräns för inköp av klotterutrustning. Riksdagen bör därför avslå motion Ju453.

Vid en dom på samhällstjänst är det som beskrivits ovan kriminalvården som beslutar om vilket arbete som ska utföras. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom yrkandet i motion Ju311 om att domstolen ska döma till samhällstjänst i form av klottersanering. Riksdagen bör därför avslå motionen.

Utskottet ser positivt på om vidtagna insatser mot klotter utvärderas och att exempel inhämtas på andra länders lagstiftning respektive insatser på området. Något initiativ från riksdagens sida bör dock inte tas. Riksdagen bör därför avslå motion Ju305.

Medling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att kommunerna ska vara skyldiga att erbjuda medling för unga lagöverträdare.

Motion

I motion Ju381 (kd) yrkande 3 begärs att kommunerna ska vara skyldiga att erbjuda medling för unga lagöverträdare.

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2008 är kommunerna enligt 5 kap. 1 c § socialtjänstlagen (2001:453) skyldiga att erbjuda medling när brottet har begåtts av någon som är under 21 år (prop. 2005/06:165, bet. 2005/06:JuU34, rskr. 2005/06:294). Brottsförebyggande rådet har med anledning av införandet av denna skyldighet under 2007 givit ut handboken Medling vid brott. Syftet med handboken är att ge kunskap om och exempel på hur medling kan organiseras och vilken roll de olika aktörerna, i första hand polis, socialtjänst och åklagare, har i medlingsprocessen. Boken beskriver också de olika stegen i ett medlingsärende, från polisanmälan till medlat ärende, samt medlarens roll genom hela medlingsprocessen.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan är kommunerna sedan den 1 januari 2008 skyldiga att erbjuda medling för unga lagöverträdare. Motion Ju381 yrkande 3 får därför anses tillgodosedd. Något initiativ från riksdagens sida är följaktligen inte nödvändigt och motionsyrkandet bör avslås.

Offentligt biträde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att ungdomar under 21 år ska ha rätt till offentligt biträde vid förhör.

Jämför reservation 8 (s, v, mp).

Motion

I motion Ju379 (s) yrkande 9 begärs att ungdomar under 21 år ska ha rätt till offentligt biträde vid förhör.

Bakgrund

Av 1 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde framgår att lagen ska tillämpas när offentligt biträde ska förordnas i ett mål eller ärende enligt särskild föreskrift i lag. Enligt 4 § ska staten betala kostnaden för biträdet samt utredning som är skäligen påkallad för att ta till vara huvudmannens rätt, om utredningen inte kan erhållas genom den domstol eller myndighet som handlägger målet eller ärendet.

Enligt 24 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare ska för en misstänkt som inte har fyllt 18 år offentlig försvarare förordnas, om det inte är uppenbart att han saknar behov av försvarare.

Sedan den 1 april 2008 gäller enligt 23 kap. 10 § rättegångsbalken att alla som förhörs under en förundersökning har rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen (prop. 2007/08:47, bet. 2007/08:JuU11, rskr. 2007/08:131).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom yrkandet om att ungdomar under 21 år ska ha rätt till offentligt biträde vid förhör. Utskottet konstaterar dock att en utvidgad rätt till biträde vid förhör införts den 1 april 2008. Mot denna bakgrund får motion Ju379 yrkande 9 anses åtminstone delvis tillgodosett. Riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. **Brottsförebyggande arbete, punkt 1 (s, v, mp)**

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkandena 1 och 3.

Ställningstagande

För att förhindra att ungdomar faller in i kriminella beteenden gäller det att ingripa tidigt. Därför är det brottsförebyggande arbetet grundläggande. Det krävs insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst och insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens områden. Ungdomar behöver stöd och sysselsättning på sina egna villkor. Polisen måste utveckla arbetsmetoder för att arbeta förebyggande och för att bekämpa ungdomsbrottsligheten. Det är även viktigt att polisen samverkar med lokalsamhället och finns i ungdomars vardag. Närpolisverksamheten är grunden för detta arbete.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

2. **Kontaktpoliser, punkt 2 (s)**

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Kerstin Haglö (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 4.

Ställningstagande

Det uppdrag som gavs till Rikspolisstyrelsen om kontaktpoliser i skolan innebär att lokal polis ska knytas till varje skola och arbeta brottsförebyggande. Kontaktpoliserna ska även i efterhand kunna utreda incidenter och händelser som inträffat i och kring skolan. Det ser fortfarande mycket olika ut i landet när det gäller kontaktpoliser, och regeringen har inte tagit några initiativ för att kontaktpolisreformen ska slå igenom. Vi anser att det krävs ytterligare ansträngningar för att etablera kontaktpoliser i skolorna.

Det får ankomma på regeringen att se till att vad vi nu anfört tillgodoses.

3. Uppföljning av reformen rörande unga lagöverträdare, punkt 4 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 5.

Ställningstagande

All kriminalitet bland barn och ungdomar är ett misslyckande. När brott ändå begås är det viktigt att samhället reagerar och att det finns en tydlighet i samhällets reaktioner. I maj 2006 beslutade riksdagen om nya regler för ingripande mot unga lagöverträdare. Avsikten med de nya reglerna var att bättre och tydligare insatser på ett tidigt stadium skulle hjälpa till att bryta den brottsliga banan. Ungdomstjänst infördes som en ny och självständig påföljd för ungdomar. Ungdomstjänst är ett bättre alternativ än böter som ungdomar oftast inte kan betala och därför hänger kvar som en skuld hos Kronofogden tills de nått vuxen ålder. Det är viktigt att regeringen nu följer upp den stora reform som genomförts, dels för att undersöka hur mycket kommunerna använder sig av de nya redskapen, dels för att undersöka effekterna av dem.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

4. Översyn av häktningsförfarandet, punkt 6 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju269.

Ställningstagande

Häktningsförfarandet är i dag detsamma för vuxna som för dem som är yngre än 18 år, och de vistas även på samma ställe. Häktningsperioden innebär vidare, särskilt för unga, en stor stress vilket kräver särskilda stödinsatser. Arbetet med att förhindra återfall och vidta brottspreventiva åtgärder bör inledas tidigt, gärna redan under häktningstiden. Unga under 18 år bör inte vistas på samma plats som äldre under häktningstiden utan behöver institutioner som har personal med särskild kompetens. Häktningsförfarandet för unga bör mot denna bakgrund ses över så att häktningen sker på villkor som innebär att ett brottspreventivt arbete snabbt kan sättas i gång.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

5. Gallring av åtalsunderlåtelse för personer mellan 18 och 21 år, punkt 8 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 10.

Ställningstagande

I januari 2008 fattade riksdagen beslut om att åtalsunderlåtelse gällande brott som en person har begått före 18 års ålder ska gallras efter tre år. För övriga åldersgrupper ska uppgifterna gallras efter tio år. Detta innebär att det uppstår en stor tröskeffekt avseende brott som är begångna före respektive efter myndighetsåldern. Riksdagen har tidigare fattat beslut om en rad bestämmelser där personer under 21 år, med hänsyn till sin ung-

dom, särbehandlas av rättsväsendet. Uppgifter om åtalsunderlåtelse gällande brott som en person har begått efter 18 års ålder men före 21 års ålder bör därför gallras efter fem år.

Regeringen bör snarast återkomma med ett lagförslag som tillgodoser det anförda.

6. Utredning om tidigare gallring av samtliga uppgifter om unga lagöveträdare, punkt 9 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkandena 11 och 13.

Ställningstagande

Påföljden ungdomstjänst gallras efter tio år, men böter redan efter fem år. Det innebär att de ungdomar som undergår ungdomstjänst finns kvar längre i belastningsregistret än de som i stället betalar böter.

Vi anser att det ligger i samhällets intresse att unga snabbt ska kunna lämna begångna brott bakom sig. Regeringen bör låta utreda regler om tidigare gallring av samtliga uppgifter i belastningsregistret för unga lagöverträdare.

7. Insatser mot narkotika, punkt 10 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Kerstin Haglö (s) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 15 och avslår motion 2008/09:Ju380 yrkande 1.

Ställningstagande

Ungdomar köper i dag både narkotika och anabola steroider via Internet. Narkotika och anabola steroider beslagtogs också dagligen av tullen i vanliga postförsändelser. Polisen måste utveckla verktyg för att kunna förhindra denna utveckling.

Det får ankomma på regeringen att genom styrning av Rikspolisstyrelsen se till att vad vi nu anfört tillgodoses.

8. Offentligt biträde, punkt 13 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ju379 yrkande 9.

Ställningstagande

Europarådets antitortyrkommitté har kritiserat den svenska utformningen av rätten till biträde vid förhör under förundersökning. Mot denna bakgrund har riksdagen fattat beslut om nya regler som innebär att alla som förhörs under en förundersökning ska ha rätt att ha ett biträde närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen. En forskarrapport från Handelshögskolan i Göteborg omfattande bl.a. en stickprovsundersökning gällande 90 brottmål vid Göteborgs tingsrätt utvisar att det vid förhör med barn under 18 år endast förekom försvarare vid 12 % av förhören. Det är inte rättssäkert att låta en ungdom vara ensam i förhör med polis eller åklagare. Alla ungdomar under 21 år som förhörs bör därför ha rätt till ett offentligt biträde vid sin sida.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

Särskilt yttrande

Insatser mot narkotika, punkt 10 (s, v, mp)

Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp) och Maryam Yazdanfar (s) anför:

I likhet med majoriteten anser vi att motion Ju380 yrkande 1 bör avslås. När det gäller drogtester på barn under 15 år har vi samma uppfattning som det sammansatta justitie- och socialutskottet hade i sitt betänkande Svensk narkotikapolitik (bet. 2005/06:JuSoU1). Det sammansatta utskottet avstyrkte – liksom justitieutskottet vid flertalet tillfällen dessförinnan – motionsyrkanden motsvarande det nu aktuella på den grunden att ett särskilt hänsynstagande till den personliga integriteten är påkallad i dessa fall.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ju208 av Mats Gerdau (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att gallringstiden för ungdomstjänst ska likställas med bötespåföljd, dvs. fem år.

2008/09:Ju269 av Åsa Lindestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över häktningsförfarandet för unga under 18 år.

2008/09:Ju300 av Cecilia Widegren och Margareta Pålsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn vid utredning och lagföring av ungdomsbrottslingar.

2008/09:Ju305 av Karin Granbom Ellison (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera Sveriges lagstiftning och insatser mot klotter samt samla in exempel på andra länders lagstiftning och insatser inom området.

2008/09:Ju311 av Göran Montan (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att klottrare borde dömas till klottersanering.

2008/09:Ju379 av Mona Sahlin m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av brottsförebyggande arbete.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att polisen utvecklar metoder för att arbeta förebyggande mot ungdomsbrottslighet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör anstränga sig mer för att etablera kontaktpoliser i skolorna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringen följer upp reformen om nya påföljder för unga lagöverträdare.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ungdomar som förhörs och är under 21 år ska ha rätt till offentligt biträde.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åtalsunderlåtelse för dem mellan 18 år och 21 år ska gallras efter fem år.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gallring av ungdomstjänst.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda regler om tidigare gallring av samtliga uppgifter i belastningsregistret för unga lagöverträdare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skärpta insatser mot narkotika på Internet.

2008/09:Ju380 av Ingvar Svensson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om drogtest på barn under 15 år.

2008/09:Ju381 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungdomsdomstolar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Statens institutionsstyrelse bör få huvudansvaret även för eftervården av unga brottslingar som dömts till sluten ungdomsvård.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om medling.

2008/09:Ju453 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en åldersgräns för inköp av den typ av färg, huvudsakligen sprejfärg, som klottrare använder.